

ריב"ל This is a support to

מסייע ליה לרבי יהושע בן לוי -

OVERVIEW

The גמרא explains that מדברת is the same as שבויה according to רבי יהושע, since אין נבעלה לפסול לה. In both case we assume that she was אפטרופוס לעריות. The גמרא asks that there is a difference between a שבויה and a מדברת. By a שבויה there are רוב פסולים, however by a מדברת there are רוב כשרים אצלה. Why should we assume by a מדברת that she was נבעלה לפסול לה? The גמרא concludes that since (regardless of the previous question) ר"י maintains that מדברת היינו שבויה, this supports the view of ריב"ל that ר"ג ור"א were מכשיר a מדברת even by אצלה. Therefore it is understandable that ר"י disagrees, for he maintains that a מדברת by אצלה רוב פסולים אצלה is equivalent to a שבויה.¹ It would still seem however that a מדברת is different than a שבויה. For by a שבויה all her captors are גוים. She will be פסולה לכהונה no matter who is בועל her. However by a מדברת there are only רוב פסולים אצלה; perhaps she should be מותר לכהונה since it is possible that she was לכשר. Our תוספות will discuss this issue.

תוספות asks:

הקשה רבינו תם אכתי תיפוק ליה דהתם בשבויה כל פסולים והכא בחורבה דדברא רוב - לדברי גמרא **that still** (even after it is ascertained that ר"ת **questioned** this), nevertheless ר"י **should differentiate** between a שבויה and a מדברת; **for there by a שבויה**, she is פסולה לכהן, since **everyone is a פסול**; all her captors are גוים and all are פוסל her לכהונה through their ביאה.² It is not merely a רוב, **however here by the ruins in the fields**³ there are merely a **majority** of פסולים; not everyone is פסול. Perhaps in such a case even ר"י should agree that she is לכשר נבעלת to claim נאמנת.

תוספות answers:

ותירץ דרוב ככל -

And the ר"ת answered that a majority is the same as all. The תורה teaches us to follow the רוב. The רוב has the same power as כל. We cannot differentiate between the two.

¹ שבויה actually maintains that ר"י is פסול even כשרים, where seemingly we cannot compare it to a שבויה. See סוכ"ד אותיות נט-סא who discusses this issue.

² See 'Thinking it over' # 1.

³ The גמרא is offering an example of רוב פסולים by a מדברת. The גמרא previously (on the top of this עמוד), cited the מחלוקת between ר"ג ור"י in a ברייתא concerning a חורבה and explained that by a חורבה דדברא, people come for all over the world, which makes it רוב פסולים, since most of the world are גוים.

Therefore if by כל, the שבויה is אינה נאמנת to claim נבעלתי, the same holds true by רוב (in the case of a מדברת) that she is אינה נאמנת to claim נבעלתי.

anticipates a difficulty. Perhaps there is a difference between רוב and כל. רוב and כל may be equivalent when there is no חזקה that counters the רוב. However when there is a חזקת כשרות which counters the רוב, then a רוב may not be equivalent to כל. כל pursues this thought, and ultimately rejects it.

ולכא למימר במדברת⁴ דליכא אלא רוב איכא למימר סמוך מיעוטא לחזקה -

And it cannot be said that by a מדברת since there is only רוב פסולים, therefore it is possible to argue, that the minority of כשרים מיעוט should support the חזקת כשרות of this woman. The woman had a חזקת כשרות (before this incident). There is also the possibility that she was נבעלה with one of the כשרים מיעוט. These two factors of חזקת כשרות and מיעוט כשרים should be combined to offset the רוב –

ואיתרע לה רובא -

And the רוב פסולים will be a flawed רוב. A רוב is effective (only) against a מיעוט. Here however, in addition to the מיעוט כשרים that are present, the woman also possesses a חזקת כשרות; she was born לכהונה כשרה. The רוב which we depended on to be פוסל her, may have been undermined by the מיעוט כשרים and the חזקת כשרות combined. In a case of כל (as by שבויה), we must assume that she was נבעלה לפסול, since there is not even a מיעוט כשרים. However by מדברת, since there are a מיעוט כשרים, this מיעוט joins with the חזקת כשרות, to disqualify the רוב. We should therefore assume that נבעלה לכשר, since the רוב has been neutralized.⁵ The original question remains. We cannot compare שבויה which is כל, to מדברת which is only a רוב against a מיעוט and a חזקת כשרות.

replies: תוספות

דאפילו אית להו סמוך מיעוטא לחזקה⁶ לרבן גמליאל⁷ ורבי יהושע -

for even if ר"ג ור"י agree to the concept of לחזקה מיעוטא -

מכל מקום לא הוי אלא פלגא ופלגא -

nevertheless it will not be as if there is no concern of פסולים at all, since the רוב was neutralized; it is not so **but rather** it will be considered as **half** against **half**; there is an even chance of פסול as of כשר. The סמוך מיעוטא לחזקה may have accomplished that the רוב is not exclusively effective; however it is not completely irrelevant. The רוב פסולים will now be equivalent to the חזקת כשרות and מיעוט כשרים -

ודין הוא שתאסר מספק דספק איסורא לחומרא -

⁴ See 'Thinking it over' # 3.

⁵ See later תוספות (footnotes # 8&9).

⁶ See סמוך מיעוטא לחזקה that ר"י accepts the concept of לחזקה מיעוטא (קט"א) in גמרא that we can derive from תוספות הרא"ש. [He subsequently retracts this proof. עיי"ש]. There would obviously be no question at all if ר"י does not maintain סמוך מיעוטא לחזקה (see footnote # 9.).

⁷ See 'Thinking it over' # 2.

And it is the law that she should be forbidden to כהונה, **for** there is an evenly divided **doubt** whether she was נבעלה לכשר or לפסול, **for a doubt** in matters of **prohibition** is resolved in favor of a **restricting** decision. If it is not known whether she was נבעלה לכשר or לפסול and it is an evenly divided doubt, she is not permitted to marry a כהן, for it is a איסורא לחומרא.

anticipates a difficulty with this answer:

ולא דמי דתינוק שנמצא בצד העיסה⁸ בפרק עשרה יוחסין (קידושין דף כ,א ושם) -

And it is not comparable to the case of a **child that was found beside a dough**, which is mentioned in **פרק עשרה יוחסין** -

דמטהרין⁹ מטעם סמוך מיעוטא לחזקה -

where we render the טהור based on the ruling of **לחזקה**. A **סמוך מיעוטא לחזקה**. A minority of children will not have separated the dough. There is a חזקת כשרות on the עיסה. We combine the מיעוט to the חזקה and it nullifies the רוב. This seemingly contradicts what תוספות maintained. That even if we assume סמוך מיעוטא לחזקה, it still remains a שפק השקול. Why is the שפק השקול and the woman טהורה?

responds:

דאם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להתיר כדאמרין בפרק כיסוי הדם (חולין דף כ,ב):

For even if they ruled that a ספק טומאה is טהור, will they therefore rule that a **ספק איסור is permitted**, as the גמרא states in **פרק כיסוי הדם**? Definitely not! We cannot compare a ספק איסור to a ספק טומאה.¹⁰ A ספק איסור is more stringent than a ספק טומאה.

SUMMARY

are equivalent (when there is no חזקה) and כל רוב. According to those who maintain **לחזקה**, that situation is (generally) viewed as פלגא ופלגא. By **איסורים** it is **טהור** and by **טומאה** it is **אסור** (under certain circumstances).

⁸ In the case there (according to תוספות interpretation there) a תינוק was found next to a (large piece of) dough - עיסה. The תינוק had a (small) piece of dough - בצק in his hand. The question is whether we follow the רוב children who tend to separate a בצק from an עיסה, which assumes that the תינוק himself separated the בצק from the עיסה, rendering the טמאה עיסה; or perhaps we follow the חזקת כשרות of the עיסה together with the מיעוט that the תינוק did not separate the dough, but rather that another אדם טהור separated the בצק and gave it to the תינוק, in which case the עיסה remains טהורה. There is a מחלוקת between the חכמים who are מטמא the עיסה and רבי מאיר who is מטהר.

⁹ This is the opinion of ר"מ who is למיעוטא. Therefore there is a מיעוט which can be נסמך to the חזקה. However the חכמים maintain that the מיעוט is non-existent in the face of the רוב. Therefore there can be no סמוך מיעוטא לחזקה. See previous footnote # 8; ועיי"ש בגמרא.

¹⁰ A טהור מדאורייתא is ספק טומאה ברה"א. A טהור מדאורייתא is also ספק איסור ברה"א. In our case the תינוק is דעת, אין בו דעת לטהר. It is only a question of ספקא דאורייתא. It is only a question of ספק השקול. However here by a שפק נבעלה לפסול it is a ספקא דאורייתא. Alternately (states there that) the רוב תינוקות משפחות is not a רוב גמור, עיי"ש.

THINKING IT OVER

1. גמרא maintains that by a שבויה it is כל, not merely רוב.¹¹ The reason the גמרא maintains that a שבויה is considered נבעלה is because בעריות פרוצים פרטים. There is however the possibility that all her captors were from the מיעוט that are not פרוצים. It would seem that even by a שבויה she is פסולה לכהן on account of רוב, not כל.¹²

2. Why does תוספות mention ר"ג concerning סמוך מיעוטא לחזקה?¹³ Seemingly all that is relevant is if ר"י maintains סמוך מיעוטא לחזקה; not ר"ג!

3. Why did תוספות explain why we cannot say סמוך מיעוטא לחזקה by a מדברת?¹⁴ Why did תוספות omit מעוברת; for there we can also say סמוך מיעוטא לחזקה?¹⁵

¹¹ See footnote # 2.

¹² See רש"י, סוכ"ד אות סב, סג.

¹³ See footnote # 7.

¹⁴ See footnote # 4.

¹⁵ See מהרש"א.